

De Ervaren Impact van Heppie op het Sociaal Netwerk van Ouders

Een exploratief mixed-methods onderzoek naar de ervaren impact van Heppie op het sociaal netwerk van ouders van gezinnen met meervoudige en complexe problemen

HET
VERGETEN
Kind

Arie van de Wouw (6570372)

Universiteit Utrecht

Master Programma: Youth, Education & Society

Supervisor Utrecht Universiteit: Asia Sarti

Tweede beoordelaar: Monique van Londen-Barentsen

Organisatie: Stichting Het Vergeten Kind

Begeleiding vanuit stageorganisatie: Yfke van der Ploeg

Datum: 21 juni 2021

Aantal woorden: 7994

Samenvatting

Multiprobleemgezinnen worden omschreven als gezinnen die langdurig kampen met sociaaleconomische en psychosociale problemen. De problemen die er binnen een gezin spelen zijn vaak complex en intergenerationeel van aard. Daarnaast missen multiprobleemgezinnen vaak een ondersteunend sociaal netwerk. Om deze gezinnen positieve ervaringen te laten opdoen en hun zorgen te vergeten organiseert Stichting Het Vergeten Kind Heppie gezinsvakanties en weekendcyclussen. Deze hebben onder meer als doel het sociaal netwerk van de gezinnen te vergroten. Binnen dit exploratieve mixed-methods onderzoek is er door middel van vragenlijsten (n=50) en semigestructureerde interviews (n=8), onderzoek gedaan naar de ervaren impact die Heppie op het sociaal netwerk van ouders van multiprobleemgezinnen heeft. Uit dit onderzoek komt naar voren dat het sociaal netwerk van de meerderheid van de ouders na Heppie (tijdelijk) is vergroot. Naast dat het sociaal netwerk in omvang is gegroeid, ervaart de meerderheid van de ouders ook steun uit dit netwerk. Er zijn diverse elementen van Heppie die invloed hebben op het vergroten van het sociaal netwerk. Zo zijn lotgenotencontact, de langdurigheid van weekendcyclussen en de begeleiding en georganiseerde activiteiten elementen die een positieve invloed hebben op het verrijken van het netwerk. De afstand tussen de woonplaats van de ouders en de groepssamenstelling hebben juist een negatieve invloed op het verrijken van het netwerk. Concluderend kan er gesteld worden dat Heppie impact maakt op het ervaren sociaal netwerk van ouders.

Kernwoorden: *ouders, multiprobleemgezinnen, sociaal netwerk, impactbeleving*

Abstract

Multiproblem families are defined as families that suffer from long-term socio-economic and psychosocial problems. The problems within a family are often complex and intergenerational. Multiproblem families often lack a supportive social network. To allow these families to have positive experiences and to forget their worries, Het Vergeten Kind organizes Heppie holidays and Heppie weekend cycles. One of the aims of Heppie is to increase the social network of the families. Within this explorative mixed-methods study, questionnaires (n=50) and semi-structured interviews (n=8) were used to investigate the perceived impact that Heppie has on the social network of parents of multiproblem families. The research shows that the social network of the majority of parents has (temporarily) increased after Heppie. Besides the fact that the social network has grown in size, the majority of parents also experience support from this

network. There are various elements of Heppie that influence the expansion of the social network. For example, contact with fellow sufferers, the length of weekend cycles and the supervision and organized activities are positive influences. The distance between the place of residence of the parents and the group composition have a negative influence on the enrichment of the network. In conclusion, it can be stated that Heppie has an impact on the perceived social network of parents.

Keywords: parents, multiproblem families, social network, impact experience

De Ervaren Impact van Heppie op het Sociaal Netwerk van Ouders

Het opgroeien in een gezin met de continue aanwezigheid van meervoudige problematiek, kan het kind voor de rest van zijn leven beïnvloeden (Maggi et al., 2010). Zo lopen kinderen die opgroeien in gezinnen met meervoudige en complexe problemen, ook multiprobleemgezinnen genoemd, meer kans om op latere leeftijd gedragsproblemen te ontwikkelen en krijgen zij vaker te maken met huiselijk geweld (Buehler & Gerard, 2013; Fuller-Thomson & Sawyer, 2014). Binnen multiprobleemgezinnen is er vaak een gebrek aan de juiste ondersteuning. Door gebrek aan een steunend sociaal netwerk en een wantrouwen aan hulpverlening, worden problemen vaak steeds groter, stapelen de problemen zich op en ontstaan er nieuwe problemen (De Graaf, 2010; Hermanns et al., 2002; Rots-de Vries et al., 2011). Gezinnen komen op deze manier in een vicieuze cirkel terecht.

Gezinnen met meervoudige en complexe problemen

Binnen de literatuur is er geen eenduidige definitie van multiprobleemgezinnen te geven (Boden & Deković, 2010). Een veelgebruikte definitie, met enige empirische basis, is de definitie van Baartman (1988). Binnen deze definitie worden multiprobleemgezinnen omschreven als gezinnen, van minimaal één ouder en één kind, die langdurig kampen met een combinatie van sociaaleconomische en psychosociale problemen. Aan deze definitie wordt door Ghesquière (1993) toegevoegd dat een gezin volgens hulpverleners weerbarstig is voor hulp, omdat zij hulpverlening vaak wantrouwen (Rots-de Vries et al., 2011). Doordat problemen binnen een gezin zich vaak gelijktijdig en binnen verschillende domeinen afspelen, zorgt dit ervoor dat problemen met elkaar verstrengeld raken (Bodden & Deković, 2010; Tausendfreund, 2016). Door de complexiteit en de chronische aard van de problemen, is het voor hulpverleners vaak lastig om deze gezinnen te helpen. Hierdoor raken gezinnen het vertrouwen in de hulpverlening kwijt (Rots-de Vries et al., 2011).

Er zijn geen recente en eenduidige cijfers bekend over het aantal multiprobleemgezinnen in Nederland. Zo stelt een rapport van het Nederlands Jeugdinstituut, op basis van microdata uit 2016 van het Centraal Bureau voor de Statistiek, dat er naar schatting in dat jaar 36.543 gezinnen in Nederland waren die werden aangemerkt als gezinnen met meervoudige en complexe problemen (Kann-Weedage et al., 2016). Een ander rapport dat werd geschreven in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, stelt dat Nederland in 2012 ongeveer 100.000 multiprobleemgezinnen telde (Van Dorp & Hemels, 2012). Uit dit rapport kwam verder

naar voren dat de jaarlijkse kosten die er worden gemaakt voor een multiprobleemgezin gemiddeld 100.000 euro per gezin zijn. Dit houdt in dat er dat jaar 10 miljard euro geïnvesteerd werd in de hulp voor multiprobleemgezinnen (Van Dorp & Hemels, 2012). Naast dat het opgroeien in een multiprobleemgezin dus ernstige gevolgen kan hebben voor de toekomst van een kind, zijn multiprobleemgezinnen ook een enorme kostenpost voor de Nederlandse maatschappij.

Problemen die binnen multiprobleemgezinnen spelen zijn vaak trans- en intergenerationeel van aard. Dit houdt in dat er een verhoogde kans is dat een kind dat opgroeit in een multiprobleemgezin, gelijksoortige problemen ontwikkelt als zijn ouders (Bodden & Deković, 2016; Koper et al., 2020). Of problemen binnen een gezin daadwerkelijk worden overgedragen, is afhankelijk van de aanwezigheid van protectieve en risicofactoren bij de ouders, het kind en in het gezin (Baas, 2001). Een van de risicofactoren waar een multiprobleemgezin vaak mee te maken heeft, is dat het sociaal netwerk van deze gezinnen beperkt is (Cacioppo & Cacioppo, 2014; Nagelhout et al., 2020; Steketee, M., & Vandenbroucke, 2010). Een mogelijke reden hiervoor is dat gezinsleden van multiprobleemgezinnen vaak over onvoldoende sociale vaardigheden beschikken om contact te leggen en duurzame relaties te onderhouden (Bodden & Deković, 2016; Sousa, 2005). Hierdoor ontvangen zij minder steun vanuit hun netwerk. Dit terwijl goed functionerende netwerken juist kunnen dienen als een beschermende factor voor het gezin (De Graaf, 2010).

Sociaal netwerk

Een sociaal netwerk kan gedefinieerd worden als alle mensen waarmee een persoon een duurzame relatie onderhoudt. Hierbij gaat het om het aantal mensen waarmee iemand een relatie heeft (kwantiteit), maar ook om een gevoel van verbondenheid en het vertrouwd voelen met andere mensen (kwaliteit) (Bartelink & Verheijden, 2015). Een andere definitie omschrijft het sociaal netwerk als ‘een verzamelnaam voor het geheel aan betekenisvolle personen (zoals familie, vrienden, kennissen, collega’s) dat functioneert als ondersteuningsbron voor het eigen welzijn en dat van andere personen in het netwerk. Van belang is dat leden binnen een dergelijk netwerk betekenis hebben voor elkaar’ (Wilken, 2016, p. 2). Deze laatste definitie benadrukt dat de personen die in elkaars sociaal netwerk verkeren een wederkerig contact hebben (Wilken, 2016).

Ondersteuning

Volgens Wilken (2016) dient het sociaal netwerk als ondersteuningsbron te functioneren. Ondersteuning kan op verschillende manieren worden geboden. Zo onderscheidt onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (2021) vijf verschillende vormen van steun die ouders van hun sociaal netwerk kunnen ontvangen. Dit zijn: 1) emotionele ondersteuning, dit kan zijn het geven van affectie, bevestiging en waardering (De Roos et al., 2021); 2) praktische ondersteuning, het bieden van tastbare steun, zoals het oppassen op elkaars kinderen (De Roos et al., 2021; van Driel et al., 2014); 3) informatieve steun, dit is gericht op het uitwisselen van ervaringen en kennis (De Roos et al., 2021); 4) normatieve steun, bij deze vorm van steun gaat het erom dat ouders een voorbeeldrol kunnen zijn voor elkaar (De Roos et al., 2021); 5) steun ter ontspanning, dit houdt in dat ouders samen leuke uitstapjes maken (De Roos et al., 2021; Hoek & Miley, 2015). Het Nederlands Jeugdinstituut (2020) stelt dat de steun die een gezin ontvangt de draagkracht van gezinnen vergroot. Hierdoor kan er voorkomen worden dat er problemen ontstaan of al bestaande problemen escaleren (Bartelink & Verheijden, 2015). Het wel of niet ontvangen van steun lijkt een belangrijk kenmerk te zijn om de kwaliteit van het sociaal netwerk te duiden.

Wederkerigheid

Naast het ontvangen van steun is volgens de definitie van Wilkens (2016) ook het geven van steun een belangrijk kenmerk van een goed sociaal netwerk. Dit laat namelijk zien dat er sprake is van wederkerigheid in een relatie. Uit onderzoek blijkt dat ouders die steun of hulp bieden aan andere ouders, deze steun terug ontvangen (De Roos et al., 2021). Voor ouders uit multiprobleemgezinnen kan deze wederkerigheidsregel echter problematisch zijn. Deze gezinnen hebben vaak veel steun nodig, maar kunnen in de meeste gevallen weinig steun aan anderen geven, omdat zij zelf problemen hebben (De Roos et al., 2021). Als een ouder alleen maar steun of hulp ontvangt en dit zelf nauwelijks geeft, ontstaat er een scheve verhouding. Er is dan meer sprake van een hulpverlenersrelatie dan van gelijkwaardig contact (Van Driel et al., 2014). Bij onderling contact tussen ouders uit multiprobleemgezinnen zal minder snel sprake zijn van een scheve verhouding. Dat komt doordat deze ouders gemeenschappelijke ervaringen delen, wat omschreven kan worden als lotgenotencontact (Wilken, 2016).

Lotgenotencontact

Onder lotgenoten worden mensen verstaan die om wat voor reden dan ook op elkaar

lijken (Wilken, 2016). Volgens verschillende onderzoeken naar lotgenotencontact, blijkt dat mensen met gelijksoortige problemen als goede ondersteuningsbron kunnen dienen (Boumans, 2015; Engbersen & Omlo, 2021). Zo biedt het een gevoel van verbondenheid als andere mensen gelijksoortige problemen hebben en begrijpen wat een ander doormaakt. Men hoeft zich niet te schamen voor zijn situatie, want anderen zitten in hetzelfde schuitje (Engbersen & Omlo, 2021). Volgens Boumans (2015) heeft lotgenotencontact een positief effect op het zelfvertrouwen, een gevoel van zelfregie en controle, begrip en inzicht in de problematiek, uitwisseling van informatie, (h)erkenning en wederzijdse hulp. Het lijkt erop dat lotgenotencontact kan voorzien in het bieden van emotionele steun. Verder kan informatieve steun voortkomen uit lotgenotencontact. Zo kunnen ervaringsverhalen die lotgenoten met elkaar delen veel kennis bevatten die inspiratie en inzichten opleveren voor anderen. Van deze verhalen kunnen anderen bijvoorbeeld leren welke copingstrategieën hun problemen kunnen verlichten (Engbersen & Omlo, 2021).

Het samenbrengen van mensen die zich in elkaar herkennen wordt door Putnam (2001) *bonding* genoemd. *Bonding* is het versterken van de ‘eigen groep’. De eigen groep zijn mensen die zich in elkaar herkennen, bijvoorbeeld omdat je gedeelde normen en waarden nastreeft. *Bonding* zorgt ervoor dat mensen nieuwe contacten leggen binnen een vertrouwde groep en hierdoor het netwerk wordt vergroot. Lotgenotencontact is hier een voorbeeld van. Lotgenotencontact kent ook valkuilen. Zo kan er een sterke gerichtheid komen op de problemen die lotgenoten met elkaar verbinden, wat er juist voor zorgt dat men moeilijk kan loskomen van deze problemen (Distelbrink et al., 2008). Bovendien kan er door het delen van ervaringen onjuiste informatie gedeeld worden. De rol van een hulpverlener kan van groot belang zijn om desinformatie te voorkomen (Distelbrink et al., 2008).

Om het netwerk van mensen op een positieve wijze te vergroten, is alleen *bonding* vaak onvoldoende. Zo stelt Putnam (2001) dat men ook contacten moet leggen met mensen buiten hun vertrouwde groep, dit wordt *bridging* genoemd. Onder *bridging* worden contacten verstaan die men opdoet buiten de ‘eigen groep’. Deze contacten kunnen een brugfunctie vervullen naar nieuwe contacten en informatie waar ouders eerder geen toegang tot hadden. Dit kan bijvoorbeeld gaan over contacten met professionals en hulpverleners (Engbersen & Omlo, 2021).

Heppie gezinsvakanties- en weekendcyclussen

Een organisatie die zich inzet voor multiprobleemgezinnen is Stichting Het Vergeten

Kind (HVK). Dit doet HVK door het organiseren van verschillende activiteiten voor kwetsbare kinderen en ouders van multiprobleemgezinnen. Een van deze activiteiten is het organiseren van Heppie gezinsvakanties. Onder gezinsvakanties vallen gezinsvakanties die een midweek duren en weekendcyclussen die bestaan uit vier weekenden verdeeld over vier maanden. Binnen dit onderzoek worden zowel de vakanties als de weekenden aangeduid met de term Heppie.

Heppie is bedoeld voor gezinnen waarbij sprake is van meervoudige problematiek (persoonlijke communicatie, 1 maart 2021). Het hoofddoel van Heppie is kinderen een leuke tijd bezorgen, door het creëren van positieve ervaringen, waardoor zij hun zorgen opzij kunnen zetten. Naast dit hoofddoel richt Heppie zich op meerdere subdoelen waarin de ouders centraal staan. Deze subdoelen zijn: het bevorderen van positief contact tussen ouder(s) en kind(eren), het geven van een mooie gezinsherinnering, het geven van een positieve impuls voor het hele gezinssysteem/doorbreken van (negatieve) patronen, ouders momenten bieden om trots te zijn op zichzelf als ouder en het vergroten van het netwerk van gezinnen (persoonlijke communicatie, 1 maart 2021). Dit onderzoek zal zich richten op het laatste subdoel. Binnen Heppie wordt er niet gewerkt met wetenschappelijke methodieken om het sociaal netwerk van ouders te vergroten. Het vergroten van het sociaal netwerk is een mogelijk gevolg dat voortvloeit uit de ontspannen en plezierige tijd die ouders en kinderen samen met andere gezinnen bij Heppie beleven.

De begeleiding van Heppie probeert op verschillende manieren een ontspannen en prettige sfeer voor gezinnen te creëren, waarin zij onder meer het contact tussen ouders stimuleren. Zo wordt binnen Heppie uitgebreid stil gestaan bij de kennismaking, worden er verschillende activiteiten voor ouders georganiseerd, is er iedere avond een evaluatiemoment met de ouders en de leiding en wordt er van de ouders verwacht dat zij gezamenlijk met andere gezinnen eten. Door de verschillende activiteiten en ontmoetingsmomenten, komen ouders steeds met andere ouders in contact en leren zij andere ouders beter kennen (M. Theodorie, persoonlijke communicatie, 1 maart 2021).

Klimaat van aandacht

Binnen Heppie wordt gewerkt vanuit een zelf ontwikkelde visie genaamd het Klimaat van Aandacht. Deze visie is niet gebaseerd op een wetenschappelijke onderbouwing, maar is ontwikkeld vanuit expertise en ervaring vanuit HVK. Vanuit het Klimaat van Aandacht wordt ervan uitgegaan dat alles wat aandacht krijgt groeit. Het Klimaat van Aandacht wordt aan de hand van de volgende kenmerken aangeduid: het kind en de ouder staan centraal en zijn altijd

welkom; iedereen mag zichzelf zijn; aandacht is belangrijk; gedurende de vakanties stellen begeleiders zich niet op als hulpverleners, maar bieden ruimte aan ouders en zorgen voor een positieve sfeer; er wordt niet gewerkt met leerdoelen en verwachtingen. Juist door samen leuke dingen te doen en mooie herinneringen te creëren, hoopt HVK met Heppie iets te bereiken bij de kinderen en ouders (persoonlijke communicatie, 1 maart 2021). Uit verschillende onderzoeken blijkt dat het maken van gelukkige herinneringen positieve gevoelens oproept die ervoor zorgen dat het welzijn van mensen verbeterd. Zo kan het terug denken aan positieve ervaringen, negatieve gedachten overschaduwen en kan het stress reduceren (Leger et al., 2019; Speer & Delgado, 2017).

Positieve psychologie en de presentiebenadering. Ondanks het feit dat Heppie niet ontwikkeld is vanuit een theoretische onderbouwing, heeft de werkwijze van Heppie wel overeenkomsten met bekende theorieën. Zo heeft de werkwijze overeenkomsten met positieve psychologie. Positieve psychologie richt zich op het versterken van mogelijkheden om een goed, plezierig en zinvol leven te leiden met positieve relaties. Binnen positieve psychologie ligt de focus op het versterken van dat wat goed is, in plaats van de nadruk te leggen op dat wat er fout gaat (Bannink, 2016; Seligman & Csikszentmihalyi, 2014). Door niet de nadruk te leggen op de problemen die ouders hebben, maar juist te focussen op het maken van positieve herinneringen, sluit Heppie aan bij het gedachtegoed van de positieve psychologie.

Ook de presentiebenadering van Baart (2007) heeft overeenkomsten met Het Klimaat van Aandacht. De presentiebenadering is relatiegericht en niet direct gericht op het bewerkstelligen van veranderingen of het oplossen van problemen. Vanuit deze benadering wordt er verwacht dat bij relaties die opgebouwd zijn vanuit oprechte aandacht voor de hulpvrager, er vanzelf ruimte ontstaat voor verandering of ontwikkeling (Baart, 2007). Zowel de presentiebenadering als de visie van het Klimaat van Aandacht zien aandacht als een belangrijke component om relaties aan te gaan en vanuit daar hulp te bieden.

Huidig onderzoek

Na iedere gezinsvakantie of weekendcyclus wordt vanuit HVK een evaluatie uitgezet onder de ouders. In deze evaluatie worden vragen gesteld over het verblijf bij Heppie. Deze vragen zijn met name gericht op hoe ouders de activiteiten hebben beleefd en wat zij leuke en mindere leuke aspecten vonden van het verblijf. In de evaluatie wordt niet stil gestaan bij de vraag of het sociaal netwerk van ouders door Heppie is vergroot. Daarnaast wordt binnen Heppie

niet gewerkt vanuit een wetenschappelijke benadering, waardoor zij niet weten welke elementen van Heppie er mogelijk voor zorgen dat het netwerk wordt uitgebreid. Hierdoor kan HVK geen uitspraken doen of het subdoel, het vergroten van het sociaal netwerk van gezinnen, wordt bereikt. Om uitspraken te kunnen doen over het wel of niet behalen van dit subdoel, zal binnen dit exploratieve mixed-methods onderzoek gezocht worden naar een antwoord op de volgende hoofdvraag:

Hoe beleven ouders van gezinnen met complexe en meervoudige problemen de impact van Heppie op hun sociaal netwerk?

Deze hoofdvraag zal worden beantwoord aan de hand van de volgende deelvragen:

1. In hoeverre hebben de Heppie gezinsvakanties effect op het ervaren sociaal netwerk van gezinnen?
2. Wat zijn volgens ouders elementen van de Heppie gezinsvakanties die een positieve of negatieve invloed hebben op het verrijken van het sociaal netwerk?

Methode

Type onderzoek

Om te onderzoeken of Heppie impact heeft op het ervaren sociaal netwerk van ouders, is er een exploratief mixed-methods onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek is exploratief van aard omdat er tot op heden geen onderzoek is gedaan naar de impact van Heppie op het vergroten van het sociaal netwerk. Aan de hand van kwantitatieve en kwalitatieve data is er geprobeerd inzichten te vergaren met betrekking tot de elementen die een rol spelen bij het vergroten van het sociaal netwerk.

Er is gekozen voor een mixed-methods onderzoek, omdat dit zal leiden tot verschillende typen informatie en hierdoor meer verdieping zal geven aan de resultaten. De kwantitatieve data is verzameld aan hand van online vragenlijsten. Deze data geeft inzicht over de doelgroep en het grote aantal participanten maakt de resultaten generaliseerbaar naar de gehele doelgroep (Creswell, 2015). Daarnaast is de kwalitatieve data verzameld door middel van semigestructureerde interviews, die zorgen voor verdieping van de resultaten uit de vragenlijst. In interviews kan er namelijk dieper ingegaan worden op onderwerpen, door middel van het stellen van vervolgvragen. Verder gaf het participanten de ruimte om vrijuit te vertellen over hun beleving (Creswell, 2015). Beide onderzoeksmethoden zijn los van elkaar opgesteld, waarbij de

verschillende typen resultaten gebruikt zijn als aanvulling op elkaar.

Participanten en procedure

De participanten voor dit onderzoek waren ouders van gezinnen die in de periode van 2015 tot en met 2020 minstens één keer mee zijn geweest met Heppie. De totale groep bestond uit 155 ouders. Deze ouders vertegenwoordigen ieder één gezin. Van de 155 gezinnen is 65,2% een eenoudergezin. Binnen nagenoeg alle eenoudergezinnen is de moeder de enige ouder. 18,7% is een tweoudergezin en 16,1% is een samengestelde gezin. Van de 155 ouders heeft 75,7% op het inschrijfformulier voor Heppie aangegeven dat zij weinig sociale contacten hebben (persoonlijke communicatie, 22 maart 2021).

Van de 155 ouders zijn 146 ouders benaderd om mee te werken aan het onderzoek. Dit aantal is lager dan het totaal aantal ouders, aangezien er een aantal ouders waren die om verschillende redenen niet meer benaderd wilden of konden worden. Aan ouders werd door middel van een e-mail gevraagd of zij de vragenlijst wilden invullen. In de e-mail werd informatie over het onderzoek gegeven en stond een link naar de online vragenlijst (zie Bijlage 1). De vragenlijst is ontwikkeld met het programma Typeform. In totaal hebben 50 ouders de vragenlijst ingevuld.

Voor de interviews zijn acht ouders geselecteerd. De voorwaarde om mee te doen aan de interviews, was dat ouders na Heppie (tijdelijk) contact hebben gehouden met andere ouders die ze bij Heppie hebben leren kennen. Om aan acht geschikte participanten te komen, is naar 50 willekeurig geselecteerde ouders een e-mail gestuurd met de vraag of zij wilden meewerken aan de interviews (zie bBijlage 2). Op deze e-mail hebben acht ouders gereageerd, dit waren allemaal moeders. Vervolgens is er naar hen een informatiebrief/toestemmingsverklaring gestuurd (zie bBijlage 3). Nadat de ouders toestemming hadden gegeven om mee te werken met de interviews, zijn de gesprekken met de ouders ingepland. Vanwege de coronapandemie is ervoor gekozen om de interviews telefonisch af te nemen.

Meetinstrumenten

Er is gebruikt gemaakt van twee soorten meetinstrumenten. Een online vragenlijst en een topiclijst voor de semigestructureerd interviews. In de vragenlijst Bijlage zijn open en gesloten vragen opgenomen (zie Bijlage 4). Allereerst worden algemene vragen gesteld over de ervaringen die ouders hebben gehad met Heppie. Vervolgens werd er gevraagd of ouders contact hebben onderhouden na Heppie. Daarnaast werd er gevraagd of het sociaal netwerk van ouders is

gegroeid door Heppie. De vragenlijst bestond voornamelijk uit gesloten vragen. Hiervoor is gekozen omdat data uit gesloten vragen te kwantificeren is, waardoor er gemakkelijk inzicht te krijgen is in de verdeling van de antwoorden per vraag. Verder is een online vragenlijst is kost en tijd efficiënte methode. Tenslotte is de vragenlijst anoniem, kort en op eigen initiatief in te vullen is voor ouders. Hiermee werd verwacht dat de vragenlijst door meer ouders ingevuld zou worden (Borkan et al., 2007). Naast de verplichte gesloten vragen, waren er een aantal optionele open vragen opgenomen in de vragenlijst, waar ouders extra toelichting konden geven op de gesloten antwoorden. De antwoorden op deze open vragen zijn meegenomen als kwalitatieve data.

Voor het afnemen van de interviews werd een topiclijst gebruikt (zie Bijlage 5). Deze topiclijst is ontwikkeld aan de hand van de literatuur die sociaal netwerk omschrijft. Zo wordt sociaal netwerk in de literatuur omschreven relaties tussen mensen waarin verbondenheid, steun en wederkerigheid centraal staan (Bartelink & Verheijden, 2015; Wilken, 2016). In de topiclijst zijn topics over verschillende vormen van steun en over wederkerigheid opgenomen. Verder zijn topics opgenomen die gericht zijn op de werkzame elementen van Heppie die van invloed kunnen zijn op het verrijken van het netwerk.

Analyse

De data afkomstig uit de vragenlijst is in Excel geanalyseerd. Allereerst is gecontroleerd op missende data. Hier was geen sprake van. Daarna zijn de gesloten vragen met behulp van Pivot geanalyseerd. Per gesloten vraag is gekeken naar de absolute en relatieve verdeling van de antwoorden.

Alle interviews zijn met toestemming van de ouders opgenomen. Deze geluidsfragmenten zijn getranscribeerd. Informatie die de ouders gaven waardoor de anonimiteit van participant niet gewaarborgd kon worden, is uit de transcripten verwijderd. De schriftelijke data die dit opleverde, is vervolgens gecodeerd in het programma Nvivo. Het coderingsproces verliep in drie fasen: open, axiaal en selectief (Boeije, 2010). Het proces was deels deductief en deels inductief van aard. Zo is gebruik gemaakt van een op voorhand opgestelde topiclijst op basis van de gevonden literatuur (deductief), maar was er ook ruimte voor verkenning en het opnemen van nieuwe thema's die uit de interviews naar voren kwamen (inductief) (Goswami, 2010).

Tijdens het open coderen zijn de volledige transcripten van de interviews doorgelezen en werd er aan relevante stukken tekst een label/code gegeven. Daarna werden de open codes met

elkaar vergeleken en werden er overkoepelende axiale codes gegeven. Vervolgens werd er bij het selectief coderen gekeken naar verbanden tussen de categorieën en werd er gezocht naar antwoorden op de hoofd- en deelvragen.

Resultaten

In het eerste deel van de resultatensectie wordt het effect besproken dat Heppie heeft op het sociaal netwerk van gezinnen. In het tweede deel worden de elementen benoemd die invloed hebben op het verrijken van het sociaal netwerk van gezinnen.

Deelvraag 1: Het effect van Heppie op het ervaren sociaal netwerk van gezinnen

De omvang van het opgebouwde netwerk

Een ruime meerderheid van de 50 ouders die de vragenlijst hebben ingevuld, zegt na Heppie contact te hebben onderhouden (80,0%). Drieëntwintig van hen hebben dit contact nog steeds (46,0%), zeventien ouders geven aan dat dit contact inmiddels verwaterd is (34,0%). Tien ouders geven aan geen contact te hebben onderhouden na Heppie (20,0%). Het netwerk van de meerderheid van de ouders is dus in omvang (tijdelijk) gegroeid.

De meeste ouders, van wie het netwerk is gegroeid en er nog steeds contact is, hebben contact met twee tot vijf ouders (78,3%). De meeste ouders geven aan één keer per maand (34,8%) of één keer per half jaar contact te hebben (34,8%). Van de ouders die in het verleden contact hebben gehad, geven de meeste ouders aan dat zij met drie tot vijf ouders contact onderhielden (47,1%). De meerderheid had één keer per maand contact (64,7%). Zie Tabellen 1 tot en met 4 in Bijlage 6 voor de uitgebreide gegevens.

Redenen voor het stoppen of het uitblijven van contact. Opvallend is dat elf van de zeventien ouders die in het verleden contact hebben gehad, benoemt dat het contact is gestopt vanwege het feit dat andere ouders te ver weg wonen (55,0%). Andere redenen die worden gegeven voor het verbroken contact zijn dat ouders het moeilijk vinden om contact te onderhouden, het te druk hebben, geen behoefte meer hebben aan het contact en dat het contact door de coronapandemie is verwaterd.

Van de tien ouders die nooit contact hebben onderhouden na Heppie, geeft een kleine meerderheid aan dat dit komt doordat zij geen behoefte hebben aan dit contact (40,0%). Daarnaast zijn er binnen deze groep verschillende ouders die aangeven dat er geen contact is onderhouden, omdat andere ouders niet in de buurt wonen. Geen enkele ouder noemt als reden het moeilijk te vinden om contact te leggen. Zie Tabellen 5 en 6 in Bijlage 6 voor de uitgebreide

gegevens.

De kwaliteit van het opgebouwde netwerk

Om te kijken wat de kwaliteit is/was van het opgebouwde netwerk, wordt er gekeken naar drie kenmerken: verbondenheid, ondersteuning en wederkerigheid. Voor deze resultaten zijn alleen de 40 ouders meegenomen die (tijdelijk) contacten hebben overgehouden aan Heppie.

Verbondenheid. Uit de interviews komt naar voren dat ouders zich tijdens Heppie verbonden voelen met elkaar. Doordat ouders vaak gelijksoortige problemen en ervaringen met elkaar delen en zichzelf in de andere ouder herkennen, ontstaat er gemakkelijker een band tussen ouders. Een ouder benoemt dat zij zich door een vriendin die ze heeft leren kennen bij Heppie, beter begrepen voelt dan door andere vriendinnen. Dit komt omdat zij veel overeenkomsten hebben en tegen dezelfde problemen aanlopen.

Ondersteuning. Een ruime meerderheid van de ouders die de vragenlijst hebben ingevuld, geeft aan zich gesteund te voelen door het sociaal netwerk dat aan Heppie hebben overgehouden (75,0%). Tien ouders geven aan zich een beetje gesteund te voelen (25,0%). Geen enkele ouder voelde zich niet gesteund.

Verder kwam uit de interviewresultaten naar voren dat ouders steun ontvangen en bieden aan het opgebouwde netwerk. Ouders benoemen dat zij steun ontvingen tijdens Heppie, maar ook uit het netwerk dat er na Heppie is blijven bestaan. Met name emotionele steun is een vorm van steun die ouders elkaar bieden en die zij als waardevol beschouwen. Dit gebeurt zowel fysiek als telefonisch en via sociale media. Ouders geven aan dat de andere ouder een luisterend oor biedt of meeleeft bij bijzondere gebeurtenissen. Dit kan gaan om een bos bloemen als iemand ziek is of een kaartje met een verjaardag. Een ouder vertelt over een recente traumatische gebeurtenis en hoe ouders die ze van Heppie kent haar toen steunde: “Die meiden van Heppie, die bellen en vragen ‘moet ik langs komen, kunnen we wat doen, heb je wat nodig?’” (Ouder 1)

Daarnaast kwam informatieve steun meermaals terug. Zo benoemen verschillende ouders dat er tijdens en na Heppie veel tips en adviezen met elkaar worden gedeeld. De adviezen die worden gedeeld komen voornamelijk voort uit de eigen ervaring van ouders. Zo kreeg een ouder juridisch advies van een ouder die in een gelijksoortige situatie als zij had gezeten. Ze benoemt dat de hulp die ze van deze ouder heeft ontvangen nuttiger is geweest dan alle adviezen die ze eerder van hulpverleners heeft ontvangen. Ook adviezen over opvoedvraagstukken worden onderling tussen ouders gedeeld.

Ouders bieden ook praktische steun aan elkaar. Zo vertelt een ouder dat zij een gezin heeft geholpen bij het verhuizen. Een andere ouder vertelt dat zij praktische hulp ontvangt. Zo mag zij met een andere ouder meerijden naar Heppie, omdat zij zelf geen autorijbewijs heeft. Hoewel praktische steun als nuttig wordt ervaren, blijkt het minder vaak voor te komen. Een ouder vindt dat er een grens zit aan in hoeverre ouders elkaar kunnen helpen: “Mensen komen niet voor niks bij Heppie, iedereen heeft wel zijn eigen hindernissen te nemen. Dus het is niet zo dat je zegt: ‘Goh ik kan daar mijn kind brengen’. Je kan elkaar niet heel veel verlichting bieden” (Ouder 8).

Wederkerigheid. De meeste ouders die geïnterviewd zijn geven aan dat er binnen de netwerken die er door Heppie zijn ontstaan, sprake is van een wederkerige relatie. Zo benoemen alle geïnterviewde ouders dat zij naast het ontvangen van steun, zelf ook steun bieden. Een ouder benoemt dat zij en een andere ouder beiden door een moeilijke periode gingen en elkaar steunde door in deze periode dagelijks contact met elkaar te hebben:

Dan ging ik haar in de ochtend altijd bellen. Dan zat zij aan de ontbijttafel en zat ik aan de ontbijttafel en dan gingen we videobellen en zo loodsten we elkaar elke ochtend de ochtend door (...) Dat hebben we echt drie maanden iedere dag gedaan. (Ouder 6)

Daarentegen zijn er een aantal ouders die aangeven dat er geen wederkerige relatie was. Zo vertelt een ouder dat zij veel praktische hulp bood aan een ouder, zoals meerijden naar Heppie en geld uitlenen, maar deze hulp niet terug ontving. De eenzijdigheid van de relatie was een van de redenen waardoor het contact is gestopt. Twee andere ouders verbraken het contact met de andere ouder omdat het contact eenzijdig gericht was op de problemen van de andere ouder. Hierdoor was het contact vaak negatief van aard en ontvingen zij geen steun uit dit netwerk.

Deelvraag 2: Elementen die invloed hebben op het wel of niet verrijken van het netwerk

Elementen die een positieve invloed hebben

Uit de resultaten van de vragenlijsten en de interviews komen verschillende elementen van Heppie naar voren die een positieve invloed hebben op het leggen en onderhouden van contact tijdens en na Heppie.

Lotgenotencontact. Nagenoeg alle ouders die geïnterviewd zijn, benoemen dat zij zich herkennen in de situatie van andere ouders die zij bij Heppie ontmoeten. Door de overeenkomsten die zij delen, voelen ouders zich verbonden met elkaar. Zo benoemt een ouder

dat zij zich erg op haar gemak voelde bij de andere ouders, omdat zij merkte dat andere ouders haar situatie goed begrepen. Deze ouder sprak over een lotgenotengevoel dat de ouders tijdens Heppie met elkaar verbond. Andere ouders maakte vergelijkbare opmerkingen. Zo benoemt een ouder: “Het is gewoon fijn als je met mensen kunt communiceren die je gewoon begrijpen zonder dat je wat zegt” (Ouder 1). Door ouders wordt er ook verteld dat zij vaak het gevoel hebben door de buitenwereld beoordeeld te worden op hun opvoedstijl of het gedrag van hun kind. Verschillende ouders geven aan dat ze dit gevoel niet hebben bij Heppie. Ze voelen zich geaccepteerd, begrepen en hebben het gevoel dat ze zichzelf kunnen zijn. Zo zegt een ouder:

In de gewone wereld, buiten Heppie, als mijn dochter opeens een boze bui krijgt, kijken mensen mij soms zo aan van ‘waar heeft zij last van?’ Bij Heppie is dat niet zo. Mensen begrijpen het. Je hoeft geen verantwoording af te leggen. Je kunt er gewoon met elkaar over praten. Niemand veroordeelt je kind. (Ouder 3)

De begeleiding en activiteiten. Verschillende ouders benoemen dat ze voorafgaande aan Heppie bedenkingen hadden over het contact met andere ouders en de begeleiding, omdat zij bang waren dat tijdens Heppie er teveel focus kwam te liggen op hun problemen. Dit beeld bleek na de eerste kennismaking bij Heppie snel te veranderen. Ouders benoemen dat zij direct ontspannen waren bij Heppie en er juist een erg positieve sfeer was. Meerdere ouders geven aan dat deze ontspannen sfeer voornamelijk komt door de rol van de begeleiding die de zorgen van ouders wegneemt. Hierdoor krijgen ouders meer tijd voor zichzelf en om contact te leggen met andere ouders:

Dat je even niet hoefde na te denken van, wat is hij [zoon] nu aan het doen? Of waar is hij? Dat hoefde niet, want iemand ander lette op hem. Je kon echt even met iemand praten zonder afgeleid te worden. (Ouder 5)

Naast het bieden van een helpende hand, wordt de begeleiding ook geprezen voor het organiseren van leuke activiteiten voor de kinderen en ouders. Zo benoemen ouders dat ze veel plezier beleven aan de activiteiten die er georganiseerd werden en hier ook leuke herinneringen aan overhouden. Een ouder vertelt dat zij een foto heeft van Heppie waar ze een erg dierbare herinnering aan heeft. Zo zegt zij: “Als ik een kut dag heb en ik kijk naar die foto, ja dan moet ik gewoon weer glimlachen” (Ouder 8).

Ouders geven ook aan dat ze door de activiteiten bij Heppie steeds met verschillende ouders in contact komen en zo weer nieuwe contacten leggen:

Je hebt altijd wel tijdens een week of weekend een oudermoment. Dat de kinderen door de vrijwilligers worden vermaakt en de ouders even alleen met elkaar zijn en dan een relaxmiddag hebben. Dan ga je ook wel met elkaar praten. Je hebt ook nog op het eind van de dag dat de dag wordt nabesproken als de kinderen al naar bed zijn en dan spreek je ook weer met andere ouders. Of tijdens de activiteiten die je kiest kom je weer ouders tegen. Ze zorgen er dus wel voor dat iedereen met elkaar kan praten en doen.
(Ouder 3)

Een groot deel van de ouders benoemd de evaluatiemomenten in de avond als waardevolle momenten om andere ouders te leren kennen en persoonlijke verhalen te delen. Deze evaluatiemomenten worden ook omschreven als plezierig en ontspannen. Zo zegt een ouder: “Soms was het echt gekkigheid en gein en het andere moment dan was er iemand die het lastig met iets had” (Ouder 7).

Het merendeel van de ouders geeft aan dat de begeleiding genoeg doet om het contact tussen ouders te stimuleren. Zo vinden zij dat de begeleiding geen activiteiten hoeft te organiseren na Heppie om het contact te onderhouden of het contact te blijven stimuleren. Bijna alle ouders benoemen dat zij er geen moeite mee hadden om bij Heppie contacten te leggen. Ook ouders die aangeven hier normaal gesproken wel moeite mee te hebben benoemen dat het contact leggen bij Heppie wel makkelijk ging. Daarnaast laten ouders blijken dat ze het onderhouden van contact als iets vrijblijvends zien en zich niet verplicht willen voelen. Zo zegt een ouder: “Wil je contact houden dan kun je dat doen, wil je het niet dan is het ook goed. Dat is wel heel fijn” (Ouder 1).

Langdurigheid van weekendcyclussen. Uit de resultaten van de interviews bleek tenslotte dat ouders meer contacten hebben overgehouden aan een weekendcyclus dan aan een vakantie. Kenmerkend aan de cyclussen is dat deze terugkerend zijn. Als reden waarom deze meer contacten opleveren, geven ouders aan dat dit komt omdat ze andere ouders vaker zien en hen hierdoor steeds beter leren kennen. Zo zegt een ouder: “Ik vind zelf de weekenden leuker dan de vakanties. Omdat dat een langere termijn is dat je elkaar ziet en je bouwt samen een nog betere band op” (Ouder 6). Een andere ouder benoemd ook dat zij, gedurende de maanden dat de

weekenden plaatsvinden, veel online contact had met de andere ouders die meegingen met de weekenden.

Elementen die een negatieve invloed hebben

Naast dat er elementen zijn die een positieve invloed hebben, zijn er ook elementen die juist een negatieve invloed hebben op het verrijken van het sociaal netwerk.

Afstand. Uit de resultaten kwam een concreet element naar voren dat een negatieve invloed heeft op het onderhouden van het contact. Dit is de afstand tussen ouders. Zowel in de vragenlijst als in de interviews werd door ouders benoemd dat zij leuke contacten hadden gelegd tijdens Heppie, maar dat dit geen stand hield omdat de afstand tussen de woonplaatsen van de ouders te groot is. Hierdoor kost het voor ouders teveel geld en tijd om contact te onderhouden.

Een ouder zegt hierover:

Het is heel leuk hoor die gezinsvakantie, maar ik vind het jammer dat, dat niet wat meer beperkt wordt in bepaalde regio's, want dan kan je het contact ook wat beter behouden (..) ik was wel close met iemand en dat had ik graag kunnen en willen behouden, maar die drempels zijn toch echt wel die afstanden geweest. En dan, ja gaat alles verwateren en dan hou je niet echt veel meer over. (Ouder 7)

Samenstelling van de groep. Een ander element dat door ouders in zowel de vragenlijst als in de interviews werd benoemd, is dat sommige ouders elkaar al kenden van voordat ze naar Heppie gingen. Ouders die elkaar kennen kunnen met elkaar afstemmen om zich in te schrijven voor dezelfde vakantie of weekendcyclus. Een ouder vertelt dat dit de dynamiek in de groep kan verstoren. Ook andere ouders geven aan dat dit zorgde voor groepsvorming binnen de groep, waardoor ze het idee kregen dat deze ouders geen behoefte hadden aan contact met andere ouders. Hoewel een aantal ouders aangeven dit als een negatief element te ervaren, zijn er ook ouders die aangeven het juist leuk te vinden dat zij een voorkeur konden aangeven voor een vakantie. Zij benoemen dat ze op deze manier weer ouders konden zien die ze al van eerdere vakanties kende. Voor deze ouders lijkt Heppie meer gericht te zijn op het verdiepen van het netwerk dat ze al door Heppie hadden opgebouwd. Dit kan ervoor zorgen dat zij minder open staan voor nieuwe contacten en het netwerk niet verder verrijken.

Conclusie en Discussie

Door middel van Heppie probeert HVK gezinnen met meervoudige en complexe

problemen een leuke tijd te bezorgen, waardoor zij hun zorgen opzij kunnen zetten. Daarnaast hoopt HVK met Heppie het sociaal netwerk van gezinnen te vergroten. Omdat er niet eerder is onderzocht of dit doel behaald wordt door Heppie, is er in dit onderzoek gezocht naar een antwoord op de volgende hoofdvraag:

Hoe beleven ouders van gezinnen met complexe en meervoudige problematiek de impact van Heppie op hun sociaal netwerk?

Er wordt antwoord gegeven op deze hoofdvraag door te kijken welk effect Heppie heeft op het ervaren sociaal netwerk (deelvraag 1) en te kijken naar welke elementen van Heppie een positieve of negatieve invloed hebben op het verrijken van het sociaal netwerk (deelvraag 2).

Effect van Heppie op het ervaren sociaal netwerk

Uit dit onderzoek komt naar voren dat de meerderheid van de ouders ervaren dat Heppie effect heeft op het sociaal netwerk. Zo is het sociaal netwerk van de meeste ouders na Heppie (tijdelijk) gegroeid. Het sociaal netwerk is gegroeid in omvang, maar ook over de kwaliteit van de relaties zijn positieve resultaten gevonden. Zo voelen ouders zich verbonden, vertrouwd en gesteund door elkaar. Hoewel de literatuur in twijfel trekt of ouders van multiprobleemgezinnen steun aan andere ouders kunnen bieden, vanwege het feit dat zijzelf veel problemen hebben (De Roos et al., 2021), geven alle geïnterviewde ouders aan steun te bieden aan de ouders uit het opgebouwde netwerk. Daarnaast geeft de meerderheid van alle ouders aan steun te ontvangen vanuit het netwerk. Voor de meeste ouders lijkt er dus sprake te zijn van wederkerigheid binnen het sociaal netwerk. Dat deze wederkerigheid van belang is, blijkt uit de ervaringen van een aantal ouders die aangeven het contact te hebben verbroken, omdat zij het gevoel hadden alleen maar steun te geven en dit niet terug te ontvangen en dus wederkerigheid miste.

Elementen die invloed hebben op het wel of niet verrijken van het sociaal netwerk

Een mogelijke verklaring voor het feit dat de ouders steun kunnen bieden, ondanks het feit dat zijzelf problemen hebben, is dat zij zich herkennen in de problematiek van de ander. Deze herkenning schept een gevoel van verbondenheid en zorgt ervoor dat ouders zich niet beoordeeld voelen. Dit in tegenstelling tot hoe zij zich in het dagelijks leven vaak voelen. Zo geven meerdere ouders aan zich vaak negatief beoordeeld te voelen vanwege de problemen die zij hebben. Omdat ouders weten dat andere ouders bij Heppie in gelijksoortige situatie zitten, voelen zij zich op hun gemak en kunnen zij zichzelf zijn. Verder kunnen ouders elkaar

emotionele ondersteuning bieden, omdat zij zich goed kunnen inleven in de ander. Naast emotionele steun blijkt dat ouders ook informatieve steun bieden en ontvangen. Deze steun komt tot stand doordat ouders gelijksoortige problemen hebben en elkaar tips en adviezen kunnen geven vanuit hun eigen ervaring. Deze resultaten komen overeen met de positieve effecten die Boumans (2015) omschrijft over lotgenotencontact. Lotgenotencontact is een overkoepelend element dat ervoor zorgt dat ouders gemakkelijker contact leggen en daaropvolgend het sociaal netwerk wordt vergroot.

Echter geven een aantal ouders aan negatieve kanten van dit lotgenotencontact te ervaren. Zo was de relatie van sommige ouders erg negatief van aard, omdat de problemen van de andere ouder continu centraal stonden. Dit bevestigt de valkuil die Distelbrink et al. (2008) beschrijven ten aanzien van lotgenotencontact, namelijk dat er binnen lotgenotencontact een sterke gerichtheid kan ontstaan op de problemen die ouders ervaren. Een tweede valkuil gaat over het risico dat er verkeerde informatie tussen lotgenoten wordt gedeeld vanuit de informatieve ondersteuning (Distelbrink et al., 2008). Dit negatieve aspect van lotgenotencontact wordt door de resultaten niet ondersteunt. Ouders geven juist aan dat zij erg geholpen worden door tips en adviezen die ze uit het vergrootte netwerk halen. Dit kan komen omdat de tips en adviezen die ouders met elkaar delen voornamelijk voortkomen uit ervaringsdeskundigheid. Ouders lopen bijvoorbeeld tegen dezelfde opvoedvraagstukken aan en kunnen adviseren over hoe zij in bepaalde situaties hebben gehandeld. De resultaten uit dit onderzoek bevestigen de veronderstelling dat mensen met gelijksoortige problemen als goede ondersteuningsbron kunnen dienen (Engbersen & Omlo, 2021).

Ouders benoemen dat het hen niet veel moeite kost contact te leggen met andere ouders tijdens Heppie. Dat staat in contrast met de literatuur die stelt dat gezinsleden van multiprobleemgezinnen vaak onvoldoende sociale vaardigheden beschikken om contact te leggen (Bodden & Deković, 2016; Sousa, 2005). Een element wat ervoor zorgt dat ouders tijdens Heppie gemakkelijk dit contact aangaan, is de rol van de begeleiders en de activiteiten die zij organiseren. Zo neemt de begeleiding deels de verzorging van de kinderen over, waardoor ouders meer ontspannen zijn en er ruimte is voor onderling contact tussen ouders. Daarnaast organiseren ze laagdrempelige activiteiten waar ouders op een ongedwongen manier met elkaar in contact komen. Het ongedwongen karakter van deze activiteiten is erg belangrijk voor ouders. Dit blijkt uit de resultaten waarin naar voren komen dat ouders geen behoefte hebben aan het

verplicht contact te moeten leggen en hun problemen met anderen te delen.

Verder gaven ouders aan dat ze voorafgaande aan Heppie bedenkingen hadden over het contact met andere ouders en met de begeleiding. Zo vertelden zij bang te zijn dat er tijdens Heppie veel focus zou liggen op de problemen waarmee ze te maken hebben. De bedenkingen verdwenen toen ouders merkte dat er bij Heppie gewerkt wordt vanuit een positieve benadering. Dat ouders bedenkingen hebben voorafgaande aan Heppie, lijkt zijn oorsprong te vinden in het gegeven dat leden van multiprobleemgezinnen vaak wantrouwend staan tegenover geboden hulp (Rots-de Vries et al., 2011). Dat ouders niet wisten wat ze van Heppie konden verwachten en mogelijk negatieve ervaringen hadden met het ontvangen van hulp, kon zorgen voor een gevoel van weerstand. Het feit dat Heppie juist focust op plezier en mooie herinneringen maken, zorgt ervoor dat ouders meer ontspannen zijn en zich makkelijker openstellen. Als ouders eenmaal bekend zijn met Heppie, neemt het wantrouwen af en geven ouders aan dat zij met het gezin vaker naar Heppie willen.

Een element dat een negatieve invloed heeft op het verrijken van het sociaal netwerk, is de grote afstand tussen de woonplaatsen van de ouders. Hierdoor is het moeilijk om het vergrootte netwerk te behouden. Hoewel een deel van de ouders aangeeft telefonisch of online contact te houden, waardoor het opgebouwde netwerk toch in stand blijft, zijn er veel ouders die de afstand als hoofdreden geven waarom het contact verbroken is. Het verbreken van het contact lijkt niet zozeer te komen door de vaardigheden van ouders om wel of geen contact te kunnen onderhouden, maar om het feit dat ouders er niet de tijd of de financiële middelen voor hebben. Vanuit de literatuur gezien is het niet verrassend dat beperkte financiële middelen een problematische factor kan zijn voor ouders. Zo is het hebben van financiële problemen een van de kenmerken van multiprobleemgezinnen (Baartman, 1988).

Twee andere elementen die in dit onderzoek belangrijk bleken om het sociaal netwerk te verrijken, is de langdurigheid van de Heppie weekendcyclussen. Het terugkerende karakter helpt ouders in het opbouwen van een betere band met elkaar en dit zorgt ervoor dat na Heppie het netwerk vergroot blijft. De groepssamenstelling kan daarentegen een negatieve invloed hebben op het verrijken van het sociaal netwerk. Zo blijkt dat ouders die al andere ouders kennen van eerdere vakanties, vaak minder open staan voor het aangaan van nieuwe contacten dan ouders die elkaar allemaal nog niet kennen.

Sterke punten en beperkingen van huidig onderzoek

Een sterk punt van dit onderzoek is dat gebruik is gemaakt van mixed-methods. Door zowel gebruik te maken van een vragenlijst, als van interviews, wordt het onderwerp vanuit verschillende perspectieven belicht (Regnault et al., 2018). Hierdoor ontstaat er een breed en verdiepend beeld over de doelgroep en het sociaal netwerk dat zij overhouden aan Heppie. Daarnaast hebben er 50 participanten meegewerkt aan dit onderzoek. Dit is 32,3% van de populatie. Door het hoge aantal participanten ontstaat er een goede indruk van wat er speelt binnen de populatie.

Een beperking van het onderzoek is dat er geen verdiepende interviews zijn afgenomen bij ouders die aangaven na Heppie helemaal geen contact te hebben onderhouden. Doordat deze ouders niet zijn meegenomen in dit onderzoek, is er weinig bekend over welke redenen zij gaven over waarom hun netwerk door Heppie niet was vergroot. Een tweede beperking van dit onderzoek heeft strekking op de participanten die hebben mee gewerkt aan de interviews. Zo zijn er alleen maar moeders geïnterviewd. Dit is te verklaren door het feit dat binnen de populatie de meerderheid van de eenoudergezinnen een moeder als ouder hebben. Desondanks zijn er vaders die meegaan met Heppie. Zij worden binnen dit onderzoek ondervertegenwoordigd. Het is onbekend hoeveel vaders de vragenlijst hebben ingevuld, omdat het geslacht niet is opgenomen in de vragenlijst.

Aanbevelingen

Uit dit onderzoek komen overtuigende resultaten naar voren die laten zien dat Heppie een impact maakt op het ervaren sociaal netwerk, zowel in omvang als in kwaliteit. De positieve benadering die Heppie uitdraagt is een belangrijk element bij het stimuleren van contact tussen ouders uit multiprobleemgezinnen. Hoewel er vanuit de literatuur veronderstelt wordt dat ouders uit multiprobleemgezinnen moeite hebben met het leggen en onderhouden van duurzame relaties, blijkt dit bij Heppie niet op te gaan. Een aanbeveling voor de praktijk is om ouders uit multiprobleemgezinnen te ondersteunen bij het leggen van contact op een laagdrempelige en ontspannen manier. Ouders zijn erbij gebaat dat hen geen verplichtingen wordt opgelegd, het contact vrijblijvend is en dat de persoonlijke problematiek niet de focus heeft.

Een tweede aanbeveling die voortkomt uit dit onderzoek, is dat er binnen de hulpverlening meer aandacht moet zijn voor de positieve effecten die lotgenotencontact met zich meebrengt in de ondersteuning van multiprobleemgezinnen. Uit de literatuur blijkt dat ouders

van multiprobleemgezinnen wantrouwig kunnen staan tegenover hulpverlening. Dit komt deels door negatieve ervaringen die zij hebben opgedaan met hulpverlening, maar ook doordat zij zich vaak niet begrepen voelen. Uit dit onderzoek blijkt dat lotgenotencontact een element is dat als brugfunctie kan dienen tussen gezinnen en de hulpverlening. Ouders voelen zich begrepen en vertrouwd bij andere ouders die in een gelijksoortige situatie zitten. Door ervaringen en adviezen met elkaar te delen, bieden ouders elkaar de ondersteuning die zij niet van een hulpverlener kunnen krijgen.

Referenties

- Baart, A. (2007). Een beknopte schets van de presentietheorie. *Pastorale nieuwsbrief Caritas Vlaanderen, 134*, 14-19.
- Baartman, H. (1988). Intensieve thuishulp voor multiprobleemgezinnen. *Nederlands Tijdschrift voor Opvoeding, Vorming en Onderwijs, 4(6)*, 310-322.
- Baas, N. J. (2001). *Probleemouders, probleemkinderen?* WODC. <http://hdl.handle.net/20.500.12832/1318>
- Bannink, F. (2016). *Positieve Psychologie. De Toepassingen*. Boom.
- Bartelink, C., & Verheijden, E. (2015). *Wat werkt bij het versterken van het sociaal netwerk van gezinnen?* Nederlands Jeugdinstituut. https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/Watwerkt_Sociaalnetwerkversterken.pdf
- Bodden, D. H., & Deković, M. (2010). Multiprobleemgezinnen ontrafeld. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek, 49(6)*, 259-271.
- Bodden, D. H., & Deković, M. (2016). Multiproblem families referred to youth mental health: What's in a name? *Family Process, 55(1)*, 31-47. <https://doi.org/10.1111/famp.12144>
- Boeije, H. (2010). *Analysis in qualitative research*. Sage Publications.
- Borkan, J. M., Goldman, R., & Culhane-Pera, K. A. (2007). Multimethodenonderzoek. In P.L.B.J. Lucassen & T.C. olde Hartman (Red.), *Kwalitatief onderzoek* (pp. 139-150). Bohn Stafleu van Loghum.
- Boumans, J. (2015). *Naar het hart van empowerment deel 2*. Movisie en Trimbos Instituut.
- Buehler, C., & Gerard, J. (2013). Cumulative family risk predicts increases in adjustment difficulties across early adolescence. *Journal of Youth and Adolescence, 42(6)*, 905-920. <https://doi.org/10.1007/s10964-012-9806-3>

- Cacioppo, J. T., & Cacioppo, S. (2014). Social relationships and health: The toxic effects of perceived social isolation. *Social and Personality Psychology Compass*, 8(2), 58-72. <https://doi.org/10.1111/spc3.12087>
- Creswell, J. W. (2015). *A concise introduction to mixed methods research*. Sage Publications.
- De Graaf, M. (2010). Effectief werken met multiprobleemgezinnen. In B. Uittenbogaard (Red.), *Werken met multiprobleemhuishoudens* (pp. 59-66). Thieme Meulenhoff.
- De Roos, S., Bucx, F., & van den Berg, E. (2021). *Sociaal netwerken van ouders*. Centraal en Cultureel Planbureau.
- Distelbrink, M., de Gruijter, M., & Oudenampsen, D. (2008). *Effecten van lotgenotencontact*. <https://www.verwey-jonker.nl/publicatie/effecten-van-lotgenotencontact/>
- Engbersen, R., & Omlo, J. (2021). *Uit de duivelskring van armoede*. <https://www.movisie.nl/publicatie/uit-duivelskring-armoede>
- Fuller-Thomson, E., & Sawyer, J.-L. (2014). Is the cluster risk model of parental adversities better than the cumulative risk model as an indicator of childhood physical abuse? Findings from two representative community surveys. *Child: Care, Health and Development*, 40(1), 124–133. <https://doi.org/10.1111/cch.12024>
- Ghesquière, P. (1993). *Multi-probleemgezinnen*. Garant.
- Goswami, U. (2011). Inductive and deductive reasoning. In U. Goswami (Red.), *The Wiley Blackwell handbook of childhood cognitive development* (pp. 399–419). Wiley-Blackwell.
- Hoek, M., & Miley, H. (2015). *Ouderschapsgroei en bufferprocessen*. SWP.
- Kann-Weedage, D., Zoon, M., Addink, A., van Boven, J., Berger, M., & de Wilde, E. J. (2016). *Aantal en kosten van multiprobleemgezinnen in Almelo*. Nederlands

- Jeugdinstituut. <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Rapport-Aantal-en-kosten-van-multiprobleemgezinnen-in-Almelo.pdf>
- Koper, N., Creemers, H. E., Branje, S., Stams, G. J. J., & van Dam, L. (2020). Effectiveness and working mechanisms of the InConnection approach in multi-problem families: Study protocol of a mixed-methods study. *BMC Health Services Research*, 20(1), 1-16. <https://doi.org/10.1186/s12913-020-05553-3>
- Leger, K. A., Charles, S. T., & Almeida, D. M. (2019). Positive emotions experienced on days of stress are associated with less same-day and next-day negative emotion. *Affective Science*, 1, 20-27. <https://doi.org/10.1007/s42761-019-00001-w>
- Maggi, S., Irwin, L. J., Siddiqi, A., & Hertzman, C. (2010). The social determinants of early child development: An overview. *Journal of Paediatrics and Child Health*, 46(11), 627-635. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1111/j.1440-1754.2010.01817.x>
- Nagelhout, G., Abidi, L., Lodder, C., Schutte, H., & de Vries, H. (2020). Bespreekbaar maken van gezonde leefstijl en het sociaal netwerk bij multiprobleemgezinnen door sociaal werkers. *Tijdschrift voor Gezondheidswetenschappen*, 98(3), 107-113. <https://doi.org>
- Putnam, R. D. (2001). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon & Schuster.
- Regnault, A., Willgoss, T., Barbic, S., & International Society for Quality of Life Research. (2018). Towards the use of mixed methods inquiry as best practice in health outcomes research. *Journal of Patient-Reported Outcomes*, 2(1), 19. <https://doi.org/10.1186/s41687-018-0043-8>
- Rots-de Vries, C., van de Goor, I., Stronks, K., & Garretsen, H. (2011). Evaluation of an assertive outreach intervention for problem families: intervention methods and early

- outcomes. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 25(2), 211-219. <https://doi.org.proxy.library.uu.nl/10.1111/j.1471-6712.2010.00811.x>
- Seligman, M. E., & Csikszentmihalyi, M. (2014). Positive psychology: An introduction. In M. Csikszentmihalyi (Red.), *Flow and the foundations of positive psychology* (pp. 279-298). Springer.
- Sousa, L. (2005). Building on personal networks when intervening with multi-problem poor families. *Journal of Social Work Practice*, 19(2), 163-179. <https://doi.org/10.1080/02650530500144766/10.1007/s12508-020-00267-7>
- Speer, M. E., & Delgado, M. R. (2017). Reminiscing about positive memories buffers acute stress responses. *Nature Human Behaviour*, 1(5), 1-9. <https://doi.org/10.1038/s41562-017-0093>
- Steketee, M., & Vandenbroucke, M. (2010). *Typologie voor een strategische aanpak van multiprobleemgezinnen in Rotterdam*. Verwey-Jonker Instituut. https://www.verwey-jonker.nl/doc/vitaliteit/Typologie_multiprobleemgezinnen_Rotterdam.pdf
- Tausendfreund, T., Knot-Dickscheit, J., Schulze, G. C., Knorth, E. J., & Grietens, H. (2016). Families in multi-problem situations: Backgrounds, characteristics, and care services. *Child & Youth Services*, 37(1), 4-22. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1080/0145935X.2015.1052133>
- Van Dorp, M., & Hemels, I. (2012). Miljarden verspild door hulpverlening. *Jeugd en Co*, 6, 4. <https://doi.org/10.1007/s12449-012-0068-3>
- Van Driel, M., Mathijssen, J., Van de Goor, I., & Van Nieuwenhuizen, C. (2014). Pak het samen op! *Kind & Adolescent Praktijk*, 13(4), 158-165. <https://doi.org/10.1007/s12454-0140046>

Wilken, J. P. (2016). Werken met sociaal netwerken. De professional als netwerker. Wmo wijzer. https://www.narcis.nl/publication/RecordID/oai:hbookennisbank.nl:sharekit_hu%3Aoai%3Asurfsharekit.nl%3Ab813d0e2-0b98-4843-a896-d8d1700f6b13

Bijlage 1 Informatiemail voorafgaande aan vragenlijst

Beste ouder,

Mijn naam is Arie van de Wouw en ik voer mijn afstudeeronderzoek uit voor Heppie. Dit onderzoek gaat over de Heppie gezinsvakanties en weekenden en wat voor impact dit heeft op het sociale leven van ouders. Ik zou het erg fijn vinden als je wil meewerken aan dit onderzoek. Het enige dat je hiervoor moet doen is de onderstaande vragenlijst invullen. Dit duurt ongeveer 5 min.

[Link](#)

Je deelname aan dit onderzoek is geheel vrijwillig en kan op ieder moment stopgezet worden. Alle antwoorden die je geeft worden veilig opgeslagen. Jouw antwoorden kunnen niet naar jou herleid worden. Het onderzoek is dus anoniem. In de vragenlijst wordt er gevraagd of je akkoord gaat met de voorwaarden van dit onderzoek. Als je akkoord gaat met de voorwaarden bevestig je dat je de informatie over dit onderzoek hebt gelezen. Je van te voren vragen kon stellen aan de onderzoeker, je genoeg tijd had om te beslissen om mee te doen en je weet dat je op ieder moment kan beslissen om toch niet mee te doen met het onderzoek. Hiervoor hoef je geen reden te geven.

Mocht je vragen hebben over het onderzoek, dan kun je mailen naar Arie van de Wouw: arievandewouw@hetvergetenkind.nl

Groetjes Arie van de Wouw

Bijlage 2 Mail ouders benaderen voor interview

Beste ouder,

Mijn naam is Arie van de Wouw en ik voer mijn afstudeeronderzoek uit voor Heppie. Dit onderzoek gaat over de Heppie gezinsvakanties en weekenden en wat voor impact dit heeft op het sociale leven van ouders. Voor het onderzoek wil ik graag ouders interviewen die na een vakantie of weekend andere ouders hebben leren kennen met wie ze nog steeds contact hebben of hebben gehad. Heb jij nog steeds contact met andere ouders of heb je dat gehad en vind je het leuk om hier wat meer over te vertellen in een online gesprek? Stuur dan een mailtje naar info@heppie.nl

Groetjes Arie van de Wouw

Bijlage 3 Informatiebrief en toestemmingsverklaring

Beste ouder,

Fijn dat je wil meewerken aan dit afstudeeronderzoek. Ik, Arie van de Wouw, voer dit onderzoek uit. Ik ben een studente aan de Universiteit Utrecht en schrijf dit onderzoek in opdracht van Heppie.

Het doel van dit onderzoek is om een beeld te krijgen van de invloed die de Heppie gezinsvakanties en gezinsweekenden hebben op het sociaal netwerk van ouders. Om meer te leren over jouw ervaringen als ouder die is mee geweest met een Heppie gezinsvakantie of weekend, wil ik graag met jou in gesprek.

Wat zal er gebeuren tijdens het interview?

Het interview duurt ongeveer 45 minuten. Vanwege de coronamaatregelen zullen de interviews telefonisch of via beeldbellen worden afgenomen. Dit is afhankelijk van jouw persoonlijke voorkeur. Tijdens het interview stel ik vragen over het aantal ouders dat je tijdens de vakanties of weekenden hebt leren kennen, of je nog contact hebt met deze ouders en hoe goed dit contact tussen jou en de andere ouder(s) is. Daarnaast wil ik graag weten wat je zelf prettig vindt aan de activiteiten tijdens de vakanties en weekenden. Ook ben ik benieuwd naar welke onderdelen van de vakanties en weekenden ervoor zorgen dat je makkelijk of juist minder makkelijk contact kan leggen met andere ouders.

Het zou fijn zijn als ik van het gesprek een geluidsopname mag maken. Deze opname zal na het verwerken van de informatie verwijderd worden. De opname wordt ook niet met andere mensen gedeeld.

Voorafgaande aan het interview vraag ik of je akkoord gaat met het opnemen van het interview. Als je liever niet wilt dat het interview opgenomen wordt, dan is dit geen probleem.

Wat gebeurt er met de verzamelde data?

We bewaren jouw antwoorden anoniem en gaan er vertrouwelijk mee om. Dit houdt in dat andere mensen er niet achter kunnen komen welke antwoorden jij hebt gegeven tijdens het interview. De resultaten uit het interview verwerk ik in een onderzoeksrapport. Dit onderzoeksrapport zal gedeeld worden met de medewerkers van Heppie en met twee docenten van de Universiteit Utrecht.

Belangrijk om te vermelden is dat deelname aan dit interview helemaal vrijwillig is. Je mag op ieder moment stoppen met het interview. Hiervoor hoef je geen reden te geven. Daarnaast kun je er ook op ieder moment voor kiezen om de informatie die je tijdens het interview hebt gedeeld te laten verwijderen. Ook hier hoef je geen reden voor te geven.

Contact?

Heb je nog vragen over dit onderzoek? Dan kun je contact opnemen met mij, Arie van de Wouw. Ik ben te bereiken via het e-mailadres: arievandewouw@hetvergetenkind.nl

Toestemming

Als je de bovenstaande informatie goed hebt doorgelezen en je gaat ermee akkoord om deel te nemen aan het interview, kun je onderaan dit formulier je naam en de datum noteren. Ook kun je aangeven of je het goed vindt als er geluidsopnamens worden gemaakt. Als je de brief hebt ingevuld kun je deze terug sturen naar info@heppie.nl.

Naam:

Ik geef toestemming om een geluidsopname te maken: Ja/Nee

Datum:

Bijlage 4 Vragenlijst

1. Hoe vaak ben je mee geweest met een Heppie gezinsvakantie of gezinsweekend?
 - a. 1 keer
 - b. 2 keer
 - c. 3 keer
 - d. 4 keer
 - e. 5 keer of meer

2. In welk jaar ben je voor het laatst mee geweest?
 - a. 2014
 - b. 2015
 - c. 2016
 - d. 2017
 - e. 2018
 - f. 2019
 - g. 2020
 - h. Weet ik niet

3. Waar ben je mee naar toe geweest?
 - a. Heppie gezinsvakantie
 - b. Heppie gezinsweekenden
 - c. Heppie gezinsvakantie(s) en gezinsweekenden

4. Heeft/hebben jouw kind(eren) nog contact met kinderen die ze hebben ontmoet tijdens een Heppie gezinsvakantie of gezinsweekend?
 - a. Ja mijn kind(eren) heeft/hebben nog contact
 - b. Nee, mijn kind(eren) heeft/hebben geen contact
 - c. Mijn kind(eren) heeft/hebben in het verleden wel contact gehad, maar nu niet meer

5. Heb jij nog contact* met ouders die je hebt ontmoet tijdens een Heppie gezinsvakantie of gezinsweekend?
 - a. Ja, ik heb nog contact
 - b. Nee, ik heb geen contact
 - c. Ik heb ik het verleden wel contact gehad, maar nu niet meer

Vervolg vragen van antwoord 5C

6. Met hoeveel ouders heb je in het verleden contact gehad?
 - a. 1 ouder
 - b. 2 ouders
 - c. 3 -5 ouders
 - d. 6-10 ouders

- e. 11-15
- f. 16 of meer

7. Hoe vaak had je gemiddeld contact met (een) andere ouder(s) van de Heppie gezinsvakantie/gezinsweekenden?

- a. 1 keer per dag of vaker
- b. minstens 1 keer per week
- c. minstens 1 keer per maand
- d. minstens 1 keer in het half jaar
- e. minstens 1 keer per jaar of minder

8. Wat had je aan het contact met andere ouders?

Open vraag

9. Voelde jij je gesteund door het contact dat je had met andere ouders?

- a. Ja
- b. Nee
- c. een beetje

10. Hoe komt het dat je nu geen contact meer hebt met de andere ouders?

- a. Geen behoefte meer aan
- b. De klik was er niet meer
- c. De andere ouder(s) woont/wonen te ver weg
- d. Het was moeilijk om het contact te onderhouden
- e. Anders, namelijk...

Daarna door naar vraag 18.

Vervolg vragen van antwoord 5a

11. Met hoeveel ouders heb je nog contact?

- a. 1 ouder
- b. 2 ouders
- c. 3 -5 ouders
- d. 6-10 ouders
- e. 11-15
- f. 16 of meer

12. Hoe vaak heb je gemiddeld contact met (een) andere ouder(s) van de Heppie gezinsvakantie/gezinsweekenden?

- a. 1 keer per dag of vaker
- b. minstens 1 keer per week
- c. minstens 1 keer per maand
- d. minstens 1 keer in het half jaar
- e. minstens 1 keer per jaar of minder

13. Wat heb je aan het contact met andere ouders?

Open vraag

14. Voel jij je gesteund door het contact dat je hebt met andere ouders?

- a. Ja
- b. Nee
- c. een beetje

15. Heb je het idee dat het sociaal netwerk* van jou en jouw gezin is gegroeid door de Heppie gezinsvakanties en/of gezinsweekenden?

- a. Ja
- b. Nee

*Je sociaal netwerk zijn de mensen waarmee je contact hebt en die jou steunen.

16. Wil je hier wat meer over vertellen?

Open vraag

Daarna door naar vraag 19

Vervolg vragen van antwoord 5a

17. Hoe komt het dat jij geen contact meer hebt met andere ouders?

- a. Geen behoefte aan
- b. Andere ouders wonen niet in de buurt
- c. Er was geen goede klik met andere ouders
- d. Ik had moeite met contact leggen
- e. Anders namelijk..

18. Wat kan Heppie doen om het makkelijker voor jou te maken om contact te leggen of te houden met de andere ouders?

Open vraag

19. Wat kan Heppie doen om het (nog) makkelijker voor jou te maken om contact te leggen of te houden met de andere ouders?

Open vraag

Bijlage 5 Topiclijst voor semigestructureerde interviews

Topic	Voorbeeldvraag
<i>Introductie</i>	<p>Voorstellen en interview inleiden. Kennis maken met de de ouder. Staten met de vraag: Wil je wat vertellen over je ervaring met Heppie? (gesloten vragen uit de vragenlijst meenemen)</p> <p>Hebben de kinderen ook nog contact of alleen de ouders? Als er nu geen contact meer is, hoe komt dat dan? Met hoeveel ouders heb je nog contact? Hoe frequent is dit contact?</p>
<i>Emotionele ondersteuning</i>	Bieden ouders met wie je nog contact hebt of hebt gehad een luisterend oor?
	Kun je stoom afblazen bij de ouders met wie je nog contact hebt of hebt gehad? Bijvoorbeeld als je een vervelende gebeurtenis hebt meegemaakt.
	Ontvang je bevestiging en waardering van de ouders met wie je contact hebt of hebt gehad? Bijvoorbeeld het krijgen van een compliment of een kleinigheidje
	Heb je het idee dat je deze ondersteuning zelf biedt aan ouders met wie je nog contact hebt of hebt gehad?
<i>Informatieve ondersteuning</i>	Deel je weleens kennis met ouders met wie je nog contact hebt of hebt gehad?
	Deel je ervaringen met ouders met wie je nog contact hebt of hebt gehad? Bijvoorbeeld als het gaat om je kind.
<i>Praktische ondersteuning</i>	Heb je ooit praktische steun gehad van een andere ouder, leen je bijvoorbeeld wel eens spullen van elkaar?
	Geef je weleens praktische steun aan een andere ouder? Bijvoorbeeld oppassen op elkaars kinderen, of met elkaar meerijden.
<i>Normatieve ondersteuning</i>	Zie je andere ouders als een voorbeeld?
	Leer je van andere ouders door te kijken naar hoe zij bijvoorbeeld met hun kinderen omgaan?
	Heb je het idee dat je zelf een rolmodel bent voor andere ouders?

<i>Ondersteuning ter ontspanning</i>	Onderneem je met andere ouders met wie je nog contact hebt leuke activiteiten? Bijvoorbeeld bij elkaar op visite gaan en een spelletje spelen, tv kijken of met de kinderen een speeltuin bezoeken.
<i>Overig</i>	Zijn er andere manieren waarop jij en de andere ouders wat aan elkaar hebben?
	Wat betekent het voor jou dat je deze vormen van steun krijgt (of juist mist)? Ook voor je kind?
<i>Rol van Het Vergeten Kind</i>	Vond je het makkelijk om contact te maken met andere ouders tijdens de Heppie gezinsvakanties en weekenden?
	Waarom vond je het wel of niet makkelijk om contact te maken met andere ouders?
	Wat deden vrijwilligers om dit contact te bevorderen? Voorbeelden geven van wat ze al doen.
	Vind je het makkelijk om na een weekend of vakantie contact te onderhouden?
	Wat kunnen de vrijwilligers van Heppie gezinsvakanties en weekenden voor jou doen om makkelijker contact met andere ouders te maken/onderhouden?
<i>Afsluitend</i>	Zijn er nog andere dingen die je graag kwijt wil?

Bijlage 6 Tabellen**Tabel 1***Resultaten vraag: Met Hoeveel Ouders heb je nog Contact?*

Met hoeveel ouders heb je contact	Aantal respondenten
1 ouder	4
2 ouders	9
3-5 ouders	9
6-10 ouders	1
11-15 ouders	0

Tabel 2*Resultaten vraag: Hoe vaak heb je Contact?*

Hoe vaak is er contact	Aantal respondenten
Eén keer per dag of vaker	1
Minstens één keer per week	5
Minstens één keer per maand	8
Minstens één keer in het halfjaar	8
Minstens één keer per jaar of minder	1

Tabel 3*Resultaten vraag: Met Hoeveel Ouders heb je Contact gehad?*

Met hoeveel ouders heb je contact gehad	Aantal respondenten
1 ouder	3
2 ouders	5
3-5 ouders	8
6-10 ouders	0
11-15 ouders	1

Tabel 4*Resultaten vraag: Hoe vaak had je contact?*

Hoe vaak was er contact	Aantal respondenten
Eén keer per dag of vaker	1
Minstens één keer per week	5
Minstens één keer per maand	11
Minstens één keer in het halfjaar	0
Minstens één keer per jaar of minder	0

Tabel 5*Resultaten vraag: Waarom heb je geen contact meer?*

Waarom heb je geen contact meer	Aantal respondenten
Geen behoefte meer aan	2
De andere ouder(s) woont/wonen te ver weg	11
Het was moeilijk het contact te onderhouden	4
Anders, namelijk...	3

Tabel 6*Resultaten vraag: Waarom heb je geen contact onderhouden?*

Waarom geen contact meer	Aantal respondenten
Geen behoefte aan	4
Andere ouders wonen niet in de buurt	3
Er was geen goede klik met andere ouders	2
Ik had moeite met contact leggen	0
Anders, namelijk	1

Bijlage 7 Overzicht respondenten

Respondent	Datum interview
Ouder 1 (vrouwelijk)	7 april 2021
Ouder 2 (vrouwelijk)	7 april 2021
Ouder 3 (vrouwelijk)	13 april 2021
Ouder 4 (vrouwelijk)	8 april 2021
Ouder 5 (vrouwelijk)	9 april 2021
Ouder 6 (vrouwelijk)	9 april 2021
Ouder 7 (vrouwelijk)	21 april 2021
Ouder 8 (vrouwelijk)	29 april 2021